

Theologia Scholastica Secundum Viam Et Doctrinam D. Thomæ Aquinatis, Doctoris Angelici

In Celebri Archiepiscopali Benedictina Universitate Salisburgensi, methodo
& norma ibidem usitata publicè tradita, & in IV. Tomos digesta ; Qvorvm
Primvs Tractat De Deo Vno Et Trino, Deq[ue] Creatura Angelica ...

Mezger, Paul

Augustæ Vindelicorum, 1695

Articulus I. An & quale peccatum sit actus omissioni culpabili coniunctus?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74152](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74152)

& PP. & D. Th. quorum testimonia perquam difficili extricatione solvunt Defensores positivæ malitiæ. Intrinsicè; quia procedit potissimum ex fundamento Theologico sanctitatis Divinæ;

cum sententia opposita fermè nitatur philosophicis rationibus, quæ non admodum difficilem habent solutionem.

DISPUTATIO XVIII.

DE

Peccato omissionis.

Quamvis secundum dicta in Tract. IV. probabiliter dari possit pura omisso peccaminosa, sine omni actu, ferè semper tamen aliquis actus non tantum internus, sed etiam externus cum omissione connectitur. Quæ connexio potest esse vel causalis, si nempe actus per modum causæ, motivi, vel occasionis influat in omissionem, ut si ludendi gratiâ omittas Sacrum præceptum audire. vel concomitans, si nimirum omisso ex alio capite sequeretur, quamvis ille actus nullo modo conjungeretur omissioni, ut si tædio pluvix tempestatis decrevisti manere domi, quo tempore urget præceptum adeundi Ecclesiæ: & tamen, ne sis otiosus, eodem tempore studes. Igitur post examinatam malitiam in peccato commissionis, nunc de malitia tam omissionis, quam actus cum illa conjuncti disputamus, quam pariter in privativo consistere, & esse inordinatam omissionem actus præcepti, jam in priori Disputatione deductum supponimus.

ARTICULUS I.

An, & quale peccatum sit actus Omissioni culpabili conjunctus?

SUMMARIUM.

1. Omissio vitiat actum, qui est causa, vel Occasio illius.
2. Actus tantum concomitanter conjunctus omissioni, per illam non vitatur.
3. Exponitur Authoritas S. Doctoris.
4. Quomodo actus omissioni concomitanter junctus, fiat tempore indebito?
5. Actus tantum concomitans omissionem, est impedimentum naturale, non morale actus præcepti.
6. Actus causans omissionem culpabilem, per se contrahit solius omissionis malitiam.
7. 8. Solvuntur objectiones.
9. Quando nam in confessione debeat exprimi actus omissioni conjunctus?
10. Aliquando somnus conjunctus omissioni culpabili non est peccaminosus.
11. Distractio bonorum, quæ sunt obnoxia restitutioni, est speciale peccatum.
12. Potest esse obligatio studendi, tempore quo urget præceptum audiendi Sacrum.

§. I.

Negatur malitia actus concomitantis, tametsi impossibilis.

1. Certum est, si actus, omissioni culpabili conjunctus, sit causa vel occasio illius, vitari per malitiam omissionis, tametsi foret ex objecto bonus, vel indifferens, uti studium, conversatio &c. Cujus ratio est, quia quod assumitur à voluntate tanquam formalis vel virtualis causa peccati, est moraliter malum; sed, quando actus est causa

R. P. Mezg. Theol. Schol. Tom. II.

vel occasio omissionis culpabilis, hoc fit; ergo. Unde eodem præcepto, quo obligamur ponere actum, etiam jubemur removere causas, à quibus prævidemus securam omissionem actus, nisi moralis difficultas & impossibilitas excuset.

Queritur ergo de actu solum concomitanter conjuncto, quamvis alias incompossibili cum actu præcepto, ut est v. g. Iusus tempore audiendi Sacrum, utrum per conjunctionem cum omissione actus præcepti malitiam contrahat, præsertim si sit actus ex sua specie vel objecto honestus, ut est studium; nam si sit actus malus, e. g. furtum, habere propriam speciem malitiæ in comperto est.

Affirmativam tuentur Valentia, Lorca, Grando; negativam Alvarez, Cornejo, de la Serra, Suarez, quos citat & sequitur Godoyus hic disp. 22. §. 1.

CONCLUSIO PRIMA. Actus omissioni culpabili tantum concomitanter conjunctus, & supponens firmam omittendi voluntatem, nullam exinde malitiam per se contrahit. Ita Auth. cit.

Ratio est: quia non alià de causâ actus conjunctus omissioni culpabili malitiam contrahit, nisi quia per modum causæ formalis aut virtualis in illum influit; sed actus qui merè concomitanter se habet, neque est causa formalis neque virtualis respectu omissionis, siquidem illa sequitur vi alterius causæ & voluntatis præsuppositæ, & sequeretur, quaptumvis ille actus, studii v. g., non poneretur; ergo nullam contrahit malitiam.

Confirmatur. Si actus omissioni culpabili tantum

Bb

tantum

tantum concomitanter conjunctus contraheret malitiam, tunc, qui omittit sacrum, melius ageret tum abstinendo ab omni opere bono, quam aliquid boni faciendo: imò peccaret tunc aliquid orando, vel legendo: sed consequens est absurdum: ergo.

3. Objicies primò. S. D. q. 2. de malo a. 1. ad 7. inquit: *Hoc ipsum, quod est laudare DEUM ore, potest male fieri, si hoc fiat quando non debet, quando scilicet homo alia facere tenetur.*

Respondeo, S. Doctorem ibidem loqui de oratione vocali, quatenus est causa, vel occasio omittendi rem præceptam, ut si Parochus velit vacare orationi potius, quam administrare Sacramentum, tempore, quo tenetur.

4. Objicies secundò. Opus, quod fit tempore indebito, est malum; sed studium, quod fit tempore audiendi Sacrum, quamvis concomitanter tantum, fit tamen tempore indebito: ergo est malum. Major patet: quia inter circumstantias actus humani est etiam circumstantia temporis; unde hæc viciatur, etiam actus viciatur.

Respondeo distinguendo majorem. Quod fit tempore privativè indebito, h. e. prohibito, est malum, concedo majorem; quod fit tempore solùm negativè indebito, h. e. non quidem præcepto, sed neque prohibito, est malum, nego majorem. Sed studium tempore audiendi Sacrum fit tempore negativè indebito concedo; privativè indebito, nego min. & consequentiam. Nam illi, qui studet, tempore quo ex alia causa omittit Sacrum, studium pro tunc non est prohibitum: vel enim esset prohibitum ratione sui, vel ratione omissionis tanquam causa ipsius: non ratione sui, cum ex objecto sit opus honestum; non ut causa omissionis, cum supponatur omissioni tantum concomitanter & per accidens conjungi.

5. Objicies tertio. Præcepto audiendi Sacrum v. g. prohibetur illud omne, quod impedit auditionem Sacri, est que impossibile cum illo: sed studere impedit auditionem Sacri, est que cum illo impossibile: ergo studium prohibetur præcepto audiendi Sacrum, & consequenter qui studet tempore Sacri, agit contra præceptum audiendi Sacrum.

Respondeo distinguendo majorem. Prohibetur illud omne quod impedit auditionem Sacri formaliter & moraliter, concedo maj. quod impedit materialiter & physicè, nego maj. sed studere impedit auditionem Sacri materialiter & physicè seu impossibilitate materiali & physicè concedo; impossibilitate formali & morali, nego min. & consequentiam. Sensus est, quod ille actus studii non ex vi voluntatis connectentis inferat omissionem Sacri, adeoque non moraliter & formaliter, sed tantum propter naturalem impossibilitatem simul studendi & audiendi Sacrum.

Unde si dicas: Posito actu studii, necessariò sequitur ommissio Sacri: ergo studium est causa hujus omissionis. Respond. vel negando consequentiam, vel dist. anteced. Sequitur ex vi alterius causæ, concedo; sequitur & ex vi ipsius studii, nego, vel subdistinguo anteced. physicè & materialiter loquendo, concedo; formaliter & moraliter nego anteced. & consequentiam.

Qualis sit malitia in actu causante omissionem?

CONCLUSIO secunda. *Actus concomitans cum omissione culpabilis per modum causæ, vel occasio, si ex se sit bonus, vel indifferens, non habet malitiam moralem specie distinctam à malitia omissionis, quam causat.* Ita commun.

Ratio est: Ubi non est nova & distincta oppositio cum aliqua virtute & præcepto, ibi non est nova, & distincta malitia: sed in actu bono vel indifferente ex objecto, v. g. studio causante omissionem Sacri præcepti, non reperitur alia nova & distincta oppositio cum aliquo præcepto vel virtute, quam qua reperitur in ipsa omissione: ergo neque ibidem reperitur distincta malitia. Min. probatur: quia, qui propter studium omittit Sacrum, non peccat contra aliam virtutem vel præceptum, quam religionis, cum quo ipsa ommissio habet oppositionem, nec magis peccat, quam si merè otiosus illud omitteret. Unde secundum fideliū praxin nemo se in confessione sollicitus, an ex affectu studii, lusus, vel otii Sacrum omiserit, quod tamen utique faciendum foret, si illi actus distinctam malitiam haberet à malitia omissionis.

Objicies primò. Actus, qui provenit ex inordinato affectu, est malus: sed actus studii impediens auditionem Sacri provenit ex inordinato affectu erga studia: ergo est malus. Respond. disting. min. actus studii provenit ex inordinato affectu erga studia, inordinatione oppositâ virtuti religionis, concedo; oppositâ virtuti studiositatis, nego; neque enim actus studii proprie est malus, quod sit defectuosus circa propriam materiam & objectum studiositatis prohibentis excessum aut defectum in studio, sed quia est defectuosus circa objectum & præceptum Religionis, quæ sicuti præcipit auditionem Sacri, ita prohibet actum impeditivum auditionis Sacri.

Dices: Actus carens rectitudine ipsius studiositatis, habet malitiam & deordinationem tenentem se intra objectum & materiam studiositatis sed studium causans omissionem Sacri, caret rectitudine ipsius studiositatis: ergo in se habet deordinationem tenentem se intra materiam studiositatis, eique oppositam. Major sequitur è nobis principiis; siquidem peccatum formaliter constituitur in privatione debitæ rectitudinis: ergo actus carens debitâ rectitudine studiositatis habet formalem malitiam oppositam virtuti studiositatis. Minor verò constat ex dictis in Tract. de actibus. Ubi negavimus, eundem actum simul posse esse bonum, & malum: Atqui si studium simul haberet rectitudinem studiositatis, & simul malitiam omissionis, idem actus esset bonus & malus: ergo.

Respondeo. Actus carens rectitudine studiositatis ex directâ oppositione cum virtute studiositatis habet malitiam se tenentem intra materiam studiositatis, concedo; carens hæc rectitudine et indirectâ oppositione cum virtute & præcepto religionis, nego maj. & sic distinctâ min. nego consequentiam.

Instabis. Ille actus studii caret debitâ circumstantiâ

stantiâ temporis: ergo adhuc est contra virtutem studiositatis. Respondeo. Caret debita circumstantiâ, carentiâ ortâ ab extrinseco, & ex motivo religionis, concedo; carentiâ ortâ ab intrinseco & ex motivo studiositatis, nego anteced. & consequent.

8. Objicies secundò. Peccatum commissionis habet distinctam malitiam à peccato omissionis: sed studium, quo causatur ommissio Sacri, est peccatum commissionis: ergo. Minor probatur: peccatum, quod opponitur præcepto negativo, est peccatum commissionis: sed studium prædictum opponitur præcepto negativo non impediendi auditionem Sacri: ergo.

Resp. vel negando, vel gratis dist. maj. peccatum commissionis, in quo Tô commissio formaliter & moraliter accipitur, habet distinctam malitiam, transeat; in quo Tô commissio solum materialiter & physicè sumitur, nego: sed studium est peccatum commissionis Tô commissio solum accipiendo materialiter & physicè concedo; moraliter & formaliter, nego min. & consequentiam. Et ad probationem dist. maj. Peccatum, quod opponitur præcepto negativo formaliter & explicitè tali, concedo; præcepto negativo, quod implicitè includitur in affirmativo, & respicit motivum ejusdem virtutis, nego. Sed studium opponitur præcepto negativo non impediendi auditionem Sacri, ita ut hoc ipsum sit inclusum in affirmativo præcepto audiendi Sacrum, sitque proinde virtualiter affirmativum [nam hoc ipso quòd aliquis actus præcipitur, implicitè prohibentur impedimenta ipsius] concedo; ita ut sit explicitè & formaliter tale, nempe ex speciali motivo distinctæ virtutis, nego minorem & consequentiam.

§. III.

Corollaria.

9. Colliges ex dictis primò. Per se loquendo, nullam esse obligationem, in confessione exprimendi actum, qui est causa omissionis culpabilis, quia nullum constituit peccatum specie, vel numero distinctum à peccato omissionis: sicuti propterea neque actus externus nec internus sunt specialiter & distinctè exprimendi. Dixi tamen per se loquendo. Nam per accidens esse potest obligatio primò: quando actus est ex objecto malus, ut si causâ furandi Sacrum omittitur, Se-

cundo: si affectus ad actum, v.g. ad venandum est tantus, ut ejus causâ sis paratus quamlibet DEI legem transgredi; talis quippe affectus habet specialem repugnantiam cum virtute charitatis.

Tertiò: Cum voluntati omittendi aliquid præceptum, ipsa externa omisso non adæquatur: nam tunc voluntas sæpius omittendi est specialiter exprimenda, eò quòd diversitas objecti aliam numero malitiam refundat in voluntatem omittendi, quàm reperitur in ipsa externa ommissione. Ita si habuisti voluntatem totâ septimanâ omittendi Breviarium, & unâ tantum die omisisti, debes utramque specialiter exprimere: sicuti qui habuisset propositum totâ Quadragesimâ comedendi carnes, & tantum primâ Septimanâ comedisset, propter numericam diversitatem malitiæ actûs interni & externi deberet utrumque distinctè exprimere. Quariò: Si actus omissioni conjunctus auferat potentiam etiam in posterum implendi præceptum, propter quam impotentiam actûs novam inducit malitiam: ut si nolens restituere rem alienam, illam hoc animo dilapidas: si, ne debeas in longa navigatione orare Breviarium, illud in aquam projicis. Dixi, in posterum; nam actus, qui observantiam præcepti tantum facit impossibilem de præsentis, exinde nullam specialem malitiam contrahit, cum non sit verisimile, quòd pro tali tempore homo sit mutaturus suam voluntatem.

Colliges secundò. Illum, qui cum firma voluntate non audiendi Sacrum somno se daret paulò ante horam duodecimam, quâ instat præceptum illud audiendi, non peccaturum capiendo somnum: quia non est verisimile, intra tam modicum tempus mutare velle suum propositum. Ita Godoyus cum Suarez sect. 3.

Colliges tertiò. Si quis, obligatus ad restituenda aliqua bona, datâ operâ illa distrahat, ne possit restituere, peccare per illam distractionem, quia reddit se impotentem ad præceptum actum restituendi.

Colliges quartò. Si quis haberet votum studendi eo tempore, quo domi non est occupatus, obligari ad studium, quando ex alio fine omittit audire Sacrum & domi remanet: quia supponitur possibilis & honesta actio studii, quæ ex omissione Sacri hic & nunc per accidens conjuncta non vitiat.

ARTICULUS II.

Quodnam fiat externum peccatum omissionis.

SUMMARI A.

1. Externa omisso præcepti est culpabilis, manente potentiâ desistendi ab actu impeditivo.
2. Non est peccatum post retractatam voluntatem, quâ ponitur impotentia implendi præceptum.
3. Est peccatum, si voluntas non sit retractata non obstante impotentia servandi præceptum.
4. Auctoritas S. D.
5. Ratio triplex.
6. Exponitur Clement. si furiosus.
7. Quomodo omisso in se sit libera & peccaminosa?
R. P. Mezg. Theol. Schol. Tom. II.
8. Solvuntur instantiæ quedam & paritates morales.
9. Cur ad meritum non sufficiat indirecta libertas?
10. Per omissionem completur voluntarium.
11. Idem sentiendum de effectibus voluntariis in causa.

§. I.

Quaritur non de internâ voluntate omittendi, sed de ipsa omissione externa, quæ est effectus

B b 2

fectus